

Samling af Afgørelser

Sag C-411/17

**Inter-Environnement Wallonie ASBL
og
Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL
mod
Conseil des ministres**

(anmodning om præjudiciel afgørelse
indgivet af Cour constitutionnelle (Belgien))

Domstolens dom (Store Afdeling) af 29. juli 2019

»Præjudiciel forelæggelse – miljø – Espookonventionen – Århuskonventionen – bevaring af naturlige levesteder samt vilde dyr og planter – direktiv 92/43/EØF – artikel 6, stk. 3 – begrebet »projekt« – vurdering af indvirkningen på den omhandlede lokalitet – artikel 6, stk. 4 – begrebet »bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser« – beskyttelse af vilde fugle – direktiv 2009/147/EF – vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92/EU – artikel 1, stk. 2, litra a) – begrebet »projekt« – artikel 2, stk. 1 – artikel 4, stk. 1 – miljøkonsekvensvurdering – artikel 2, stk. 4 – fritagelse fra vurdering – gradvis udfasning af kerneenergi – national lovgivning, der dels foreskriver en genoptagelse af aktivitet med industriel produktion af elektricitet på et kernekraftværk, der var taget ud af drift, for en periode på næsten ti år, som har til virkning, at den dato, der oprindeligt var blevet fastsat af den nationale lovgiver for dette anlægs deaktivering og ophøret af dets aktivitet, udskydes med ti år, dels, at den frist, der af samme lovgiver oprindeligt var fastsat for deaktiveringen og ophøret af industriel produktion af elektricitet på et kraftværk, der er i drift, ligeledes udskydes med ti år – manglende miljøkonsekvensvurdering«

1. *Miljø – vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92 – projekt – begreb – lovmæssige foranstaltninger, der fastsætter genoptagelse af aktiviteten på et kernekraftværk og udskyder nedlukningen af et andet kernekraftværk – moderniseringsarbejder, som er uløseligt knyttet til disse foranstaltninger – omfattet – nødvendigheden af en senere meddelelse af nye tilladelser for visse anlægsarbejder – ingen betydning*
[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 1, stk. 2, litra a), første led]

(jf. præmis 61-71)

2. *Miljø – vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92 – vurdering af projekter tilhørende de kategorier, der er opregnet i bilag I – projekter vedrørende kernekraftværker – ændringer eller udvidelser af et projekt – begreb – forlængelse af tilladelsen til produktion af elektricitet på et kernekraftværk – omfattet*

[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 2, stk. 1, art. 4, stk. 1, og art. 7, stk. 1, samt bilag I, punkt 2, litra b), og punkt 24]

(jf. præmis 73-76 og 78-81)

3. *Miljø – vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92 – de kompetente myndigheders pligt til at foretage en vurdering forud for tilladelsen – begrebet godkendelse – lovgivning, der definerer projektets væsentlige kendetegn – omfattet – nødvendigheden af en senere meddelelse af tilladelse – ingen betydning (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 1, stk. 2, og art. 2, stk. 1)*

(jf. præmis 82-84, 87, 88, 91, 92 og 94 samt domskonkl. 1)

4. *Miljø – vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92 – de kompetente myndigheders forpligtelse til at foretage en vurdering forud for tilladelsen – mulighed for fritagelse – risiko for forsyningssikkerheden for elektricitet – omfattet – betingelser (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 2, stk. 4, og art. 7)*

(jf. præmis 102 og domskonkl. 2)

5. *Miljø – vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet – direktiv 2011/92 – anvendelsesområde – projekt, der er vedtaget ved en national lov – ikke omfattet – betingelser – den nationale rets afgørelse (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 1, stk. 4)*

(jf. præmis 104-108, 110, 111 og 114 samt domskonkl. 3)

6. *Miljø – bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – direktiv 92/43 – særlige bevaringsområder – medlemsstaternes forpligtelser – passende vurdering af en plans eller et projekts indvirkninger på en lokalitet – begrebet projekt – forlængelse af tilladelsen til produktion af elektricitet på et kernekraftværk – omfattet – betingelser [Rådets direktiv 92/43, art. 6, stk. 3; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92, art. 1, stk. 2, litra a)]*

(jf. præmis 124-133)

7. *Miljø – bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – direktiv 92/43 – særlige bevaringsområder – medlemsstaternes forpligtelser – passende vurdering af en plans eller et projekts indvirkninger på en lokalitet – betingelser – risiko for væsentlig påvirkning af den berørte lokalitet – begreb – forlængelse af tilladelsen til produktion af elektricitet på et kernekraftværk, der befinder sig i nærheden af en beskyttet lokalitet – omfattet (Rådets direktiv 92/43, art. 6, stk. 3)*

(jf. præmis 134-139)

8. *Miljø – bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – direktiv 92/43 – særlige bevaringsområder – medlemsstaternes forpligtelser – passende vurdering af en plans eller et projekts indvirkninger på en lokalitet – nødvendigheden af at vurderingen gennemføres før de kompetente myndigheders godkendelse af planen eller projektet (Rådets direktiv 92/43, art. 6, stk. 3)*

(jf. præmis 140-145 og domskonkl. 4)

9. *Miljø – bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – direktiv 92/43 – godkendelse af en plan eller et projekt for en beskyttet lokalitet på grund af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser – bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser – begreb – forsyningsikkerhed med elektricitet – omfattet – betingelser – offentlig sikkerhed – reel og alvorlig trussel om afbrydelse af forsyningen med elektricitet – omfattet [Art. 194, stk. 1, litra b), TEUF; Rådets direktiv 92/43, art. 6, stk. 4]*

(jf. præmis 155-159 og domskonkl. 5)

10. *Miljø – vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet – direktiv 92/43 og 2011/92 – den nationale retsinstans' annullation af foranstaltninger, der er uforenelige med de forpligtelser, der følger af direktiverne – mulighed for at opretholde virkningerne af de pågældende foranstaltninger – betingelser (Art. 4, stk. 3, TEU; Rådets direktiv 92/43, art. 6, stk. 3; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92)*

(jf. præmis 170-182 og domskonkl. 6)

Resumé

Ved dommen i sagen Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (sag C-411/17), afsagt den 29. juli 2019, udtalte Domstolen (Store Afdeling) sig om fortolkningen af direktiv 92/43 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter¹ og direktiv 2011/92 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet². Denne dom blev afsagt i forbindelse med en tvist mellem to foreninger, Inter-Environnement Wallonie ASBL og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, hvis vedtægtsmæssige formål er beskyttelse af miljøet og livsvilkårene, på den ene side og Conseil des ministres (ministerrådet, Belgien) på den anden side vedrørende den lov, hvorved Kongeriget Belgien dels foreskrev genoptagelse af aktiviteten med industriel produktion af elektricitet på et kernekraftværk, der var taget ud af drift, for en periode på næsten ti år, dels udskød den frist, der oprindeligt var fastsat for deaktivering og ophøret af industriel produktion af elektricitet på et kernekraftværk, der var i drift, med ti år. Disse foreninger havde i det væsentlige foreholdt de belgiske myndigheder, at de havde vedtaget denne lov uden at overholde de krav om forudgående vurdering, som pålægges ved disse direktiver.

Domstolen fastslog i denne sammenhæng, at de omtvistede foranstaltninger vedrørende forlængelsen af industriel produktion af elektricitet på et kernekraftværk udgjorde et »projekt«

¹ – Rådets direktiv 92/43/EØF af 21.5.1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, (EFT 1992, L 206, s. 7), som ændret ved Rådets direktiv 2013/17/EF af 13.5.2013 (EUT 2013, L 158, s. 193).

² – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13.12.2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT 2012, L 26, s. 1).

som omhandlet i direktiv 2011/92 og 92/43, fordi de nødvendigvis indebærer, at der gennemføres væsentlige anlægsarbejder, som ændrer de omhandlede områders fysiske karakteristika. Dette projekt skal i princippet undergives en miljøkonsekvensvurdering og en vurdering af dets virkning på de omhandlede beskyttede lokaliteter før vedtagelsen af disse foranstaltninger. Den omstændighed, at gennemførelsen af sidstnævnte foranstaltninger indebærer yderligere retsakter, såsom meddelelse af en ny individuel tilladelse for et af de omhandlede kraftværker til produktion af elektricitet til industrielle formål, er ikke afgørende i denne henseende. De anlægsarbejder, der er uløseligt knyttet til disse foranstaltninger, skal ligeledes undergives en sådan vurdering før vedtagelsen af samme foranstaltninger, hvis deres kendetegn og deres mulige indvirkning på miljøet er tilstrækkeligt identificerbare på dette trin.

En medlemsstat har kun ret til at fritage et projekt fra en miljøkonsekvensvurdering med henblik på at sikre medlemsstatens forsyningssikkerhed med elektricitet i medfør af direktiv 2011/92, hvis denne medlemsstat godtgør, at risikoen for denne forsyningssikkerhed er rimelig sandsynlig, og at det omhandlede projekt har en uopsættelig karakter, der begrundet undladelsen af en sådan vurdering. Denne mulighed for fritagelse er imidlertid under forbehold af den forpligtelse til miljøvurdering, som er knyttet til projekter, der som det i hovedsagen omhandlede har grænseoverskridende virkninger.

Selv om formålet om til enhver tid at garantere forsyningssikkerheden med elektricitet i en medlemsstat i øvrigt udgør et bydende nødvendigt hensyn til væsentlige samfundsinteresser som omhandlet i direktiv 92/43, der kan begrunde, at et projekt gennemføres på trods af en negativ vurdering, når der ikke findes alternative løsninger, forholder det sig imidlertid anderledes, hvis den beskyttede lokalitet kan påvirkes af et projekt i nærheden af en prioriteret naturtype eller en prioriteret art. I så tilfælde er det kun nødvendigheden af at fjerne en reel og alvorlig trussel om afbrydelse af forsyningen med elektricitet i den omhandlede medlemsstat, som kan udgøre et offentligt sikkerhedshensyn som omhandlet i dette direktiv, og som kan udgøre en sådan begrundelse. Endelig fastslog Domstolen, at en national domstol, hvis dens nationale ret tillader det, undtagelsesvis kan opretholde virkningerne af foranstaltninger som de i hovedsagen omhandlede, som blev vedtaget under tilsidesættelse af de forpligtelser, der følger af direktiv 2011/92 og 92/43, hvis denne opretholdelse er begrundet ved tvingende hensyn knyttet til nødvendigheden af at fjerne en reel og alvorlig trussel om afbrydelse af forsyningen med elektricitet i den pågældende medlemsstat, som ikke kan imødegås med andre midler og alternativer, herunder navnlig inden for rammerne af det indre marked. Nævnte opretholdelse kan imidlertid kun omfatte den tidsperiode, som er strengt nødvendig for at afhjælpe ulovligheden.